

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj:
Sarajevo, 25. 01. 2019.

PREDSTAVNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

B

PRIMLJENO: 28-01-2019			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
OS/3	37-6	227	19

Predmet: Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2018. godinu

Poštovani,

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", 51/09) u prilogu vam dostavljamo Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2018. godinu.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000
 1001
 1002
 1003
 1004
 1005
 1006
 1007
 1008
 1009
 1010
 1011
 1012
 1013
 1014
 1015
 1016
 1017
 1018
 1019
 1020
 1021
 1022
 1023
 1024
 1025
 1026
 1027
 1028
 1029
 1030
 1031
 1032
 1033
 1034
 1035
 1036
 1037
 1038
 1039
 1040
 1041
 1042
 1043
 1044
 1045
 1046
 1047
 1048
 1049
 1050
 1051
 1052
 1053
 1054
 1055
 1056
 1057
 1058
 1059
 1060
 1061
 1062
 1063
 1064
 1065
 1066
 1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257
 1258
 1259
 1260
 1261
 1262
 1263
 1264
 1265
 1266
 1267
 1268
 1269
 1270
 1271
 1272
 1273
 1274
 1275
 1276
 1277
 1278
 1279
 1280
 1281
 1282
 1283
 1284
 1285
 1286
 1287
 1288
 1289
 1290
 1291
 1292
 1293
 1294
 1295
 1296
 1297
 1298
 1299
 1300
 1301
 1302
 1303
 1304
 1305
 1306
 1307
 1308
 1309
 1310
 1311
 1312
 1313
 1314
 1315
 1316
 1317
 1318
 1319
 1320
 1321
 1322
 1323
 1324
 1325
 1326
 1327
 1328
 1329
 1330
 1331
 1332
 1333
 1334
 1335
 1336
 1337
 1338
 1339
 1340
 1341
 1342
 1343
 1344
 1345
 1346
 1347
 1348
 1349
 1350
 1351
 1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

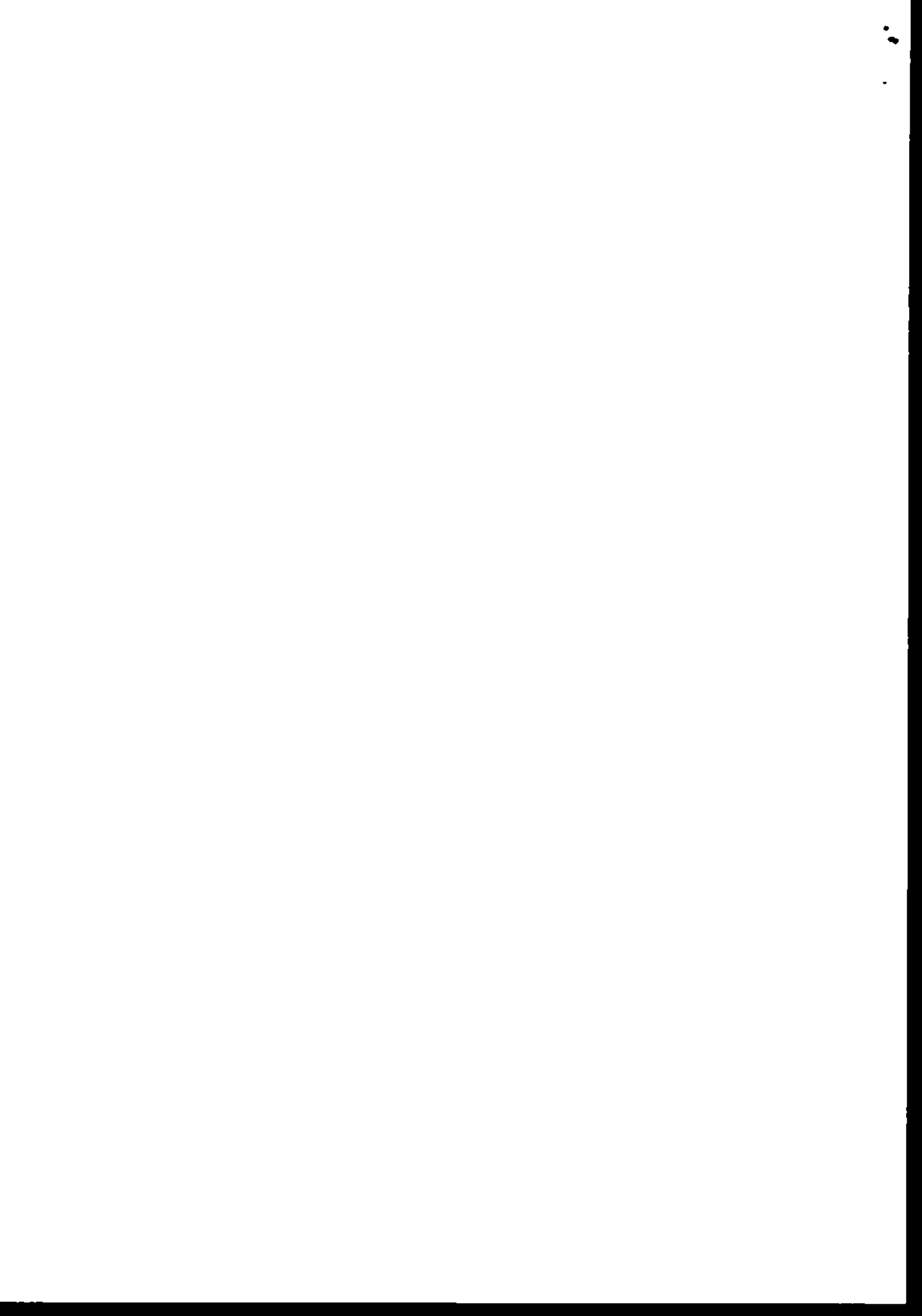
OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:
Sarajevo, 25.01.2019.

**IZVJEŠTAJ O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2018. GODINU**

Sarajevo, januar 2019. godine

SADRŽAJ

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH.....	2
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BIH I MINISTARSTVU ODBRANE BIH.....	3
3. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA.....	3
3.1 Primjena pozitivnih propisa prilikom priznavanja akademskog zvanja stečenog u bivšoj SFRJ sa bolonjskim kvalifikacijama.....	4
3.2 Pritužbe koje se odnose na naknade koje nemaju karakter plaće.....	5
3.3 Pritužbe koje se odnose na kršenje propisa u postupku postavljenja profesionalnih vojnih lica.....	6
3.4 Pritužbe koje se odnose na problem zdravstvenog osiguranja.....	7
3.5 Slobodni dani nakon straže i privremeno upućivanje.....	7
3.6 Pojedinačni specifični slučajevi.....	8
3.7 Pružanje pravne pomoći.....	10
3.8 Pritužbe civilnih lica.....	10
4. PROCJENA STANJA LJUDSKIH PRAVA.....	11
4.1 Osvrt vojnog povjerenika na preduzete mjere Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba OS BiH.....	13
5. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA.....	14
5.1 Nenajavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, kasarna „Kozara „ u Banjoj Luci.....	14
5.2 Posjeta neperspektivnoj lokaciji kasarni „Rudo“.....	15
5.3 Posjeta kasarni „Miloš Obilić“, Pale.....	15
5.4 Posjeta Glavnoj logističkoj bazi, Butile.....	15
5.5 Posjeta kasarni „Mato Lučić Maturica“, Kiseljak.....	16
5.6 Najavljena posjeta Brigadi zračnih snaga i protivzračne odbrane OS BiH.....	16
6. AKTIVNOSTI KOJE JE VOJNI POVJERENIK REALIZIRAO U 2018. GODINI.....	18
6.1 Međunarodne aktivnosti.....	18
6.2 Posjeta Republici Srbiji.....	19
6.3 Ostale aktivnosti.....	19

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2018. godinu.

Postupajući u skladu s ovlaštenjima koje mu daje Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH i Poslovníkom o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10), nastavljena je dobra praksa zaštite ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Oružane snage BiH).

Institucija vojnog povjerenika nastavlja da djeluje s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH. Shodno tome osnovni principi djelovanja vojnog povjerenika su: princip zakonitosti, pravičnosti, transparentnosti i efikasnosti.

Česte posjete vojnog povjerenika kasarnama i drugim lokacijama na kojima su raspoređeni pripadnici Oružanih snaga BiH, te upoznavanje nadležnih o stanju na terenu prepoznato je kao dobra praksa koja stvara veliko povjerenje pripadnika Oružanih snaga BiH u rad institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. Na osnovu posjeta kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH te postupajući po pritužbama, vojni povjerenik nastoji uticati na Ministarstvo odbrane BiH i druge nadležne u sistemu Oružanih snaga BiH da pristupe otklanjanju uočenih nedostataka. Brojni zahtjevi za pružanje pravne pomoći koje vojnom povjereniku upućuju pripadnici Oružanih snaga BiH još jedna su potvrda opravdanosti postojanja institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. U istom trenutku to daje dodatnu energiju da se nastavi dalje s dobrim rezultatima rada.

Prilikom provođenja propisanih procedura i tokom vođenja istraga u određenim predmetima, a sve u skladu s propisima kojima se uređuje ova oblast, nezaobilazna je saradnja vojnog povjerenika s Ministarstvom odbrane BiH, Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zajednički štab OSBiH) i Generalnim inspektoratom. Ipak, uvijek ostaje prostora da se saradnja unaprijedi. Također, treba spomenuti i dobru saradnju s Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH koja se ostvaruje razmjenom predmeta shodno nadležnosti jedne i druge institucije za njihovo rješavanje, a s ciljem unapređenja kvaliteta zaštite ljudskih prava i sloboda.

Veoma je važno spomenuti podršku koju je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH pružala Uredu vojnog povjerenika BiH u realizaciji aktivnosti vojnog povjerenika. Također, tokom ovog izvještajnog perioda nije izostala podrška ni Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF). U okviru navedene saradnje 2019. godine realizirat će se 11. međunarodna konferencija institucije ombudsmena za oružane snage čiji će domaćin biti Bosna i Hercegovina. Razmjena iskustava doprinijet će poboljšanju rada Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, kao jedine institucije u regionu specijalizirane za zaštitu ljudskih prava pripadnika oružanih snaga.

Također, s ciljem jačanja kapaciteta Ureda vojnog povjerenika, kao i zbog neusvajanja nove sistematizacije za instituciju vojnog povjerenika, DCAF snosi troškove rada stručnog pravnog saradnika (Memorandum o razumijevanju od 1. 9. 2018. do 28. 2. 2019).

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika je nezavisno tijelo Parlamentarne skupštine BiH uspostavljeno s ciljem promoviranja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda. U okviru svojih nadležnosti, a s ciljem zaštite ljudskih prava, vojni povjerenik postupa po pojedinačnim ili grupnim pritužbama, obavještava profesionalna vojna lica o njihovim pravima, upoznaje ih o mogućnosti sudske i druge zaštite, predlaže pokretanje postupaka i drugo. Ministarstvo odbrane BiH i Oružane snage BiH imaju obavezu da saraduju s vojnim povjerenikom na način da pružaju odgovarajuću pomoć u istrazi i vršenju kontrole stanja ljudskih prava, da dostave ili omoguće pristup informacijama, odnosno dokumentima, obavljaju lične razgovore i razmatraju potrebne spise i dokumente s ciljem provjera navoda pritužbi.

Analizom predmeta zaprimljenih u Uredu vojnog povjerenika, može se konstatirati da je najveći broj postupaka i istraga u 2018. godini otvoren na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica. U Uredu vojnog povjerenika evidentirano je ukupno 95 predmeta, od kojih je 60 postupaka vođeno po pritužbama, a 35 postupaka po zahtjevima za pružanje pravne pomoći. Osim postupanja po pritužbama, vojni povjerenik je u izvještajnom periodu povodom pojedinačnih pritužbi preduzimao značajne aktivnosti u smjeru istrage određenih pitanja o kojima je dobivao saznanja, a koja bi mogla biti uzrok eventualnih kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Procjena stanja ljudskih prava i osnovnih sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH urađena je na osnovu podnesenih pritužbi, kao i posjeta kasarnama i jedinicama, te odvojenih sastanaka i razgovora s vojnicima, podoficirima i oficirima. Na osnovu navedenog, vojni povjerenik konstatira da je u izvještajnom periodu najveći broj postupaka vođen u oblastima koje se tiču naknada koje nemaju karakter plaće, primjena pozitivnih propisa prilikom priznavanja akademskog zvanja stečenog u bivšoj SFRJ s bolonjskim kvalifikacijama, pritužbe koje se odnose na kršenje propisa u postupku postavljenja profesionalnih vojnih lica (u daljnjem tekstu: PVL), diskriminacija prilikom vođenja disciplinskog postupka, pritužbe koje se odnose na probleme koje PVL imaju sa zdravstvenim osiguranjem i drugi pojedinačni specifični slučajevi.

3. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA

Najznačajniji pravac djelovanja vojnog povjerenika s ciljem zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH jeste razmatranje pritužbi profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH. Aktivnosti vojnog povjerenika u ovom periodu mogu se podijeliti na postupanje po pritužbama i postupanje po zahtjevima za pružanje pravne pomoći.

U 2018. godini u Uredu vojnog povjerenika zaprimljeno je ukupno 60 pritužbi, zajedno sa osam pritužbi prenesenih iz 2017. godine. Pri tome su 54 pritužbe riješene i predmeti su zatvoreni, dok je šest predmeta trenutno otvoreno. Potrebno je naglasiti da se određeni broj

pritužbi odnosio na veći broj profesionalnih vojnih lica ili na određenu grupu profesionalnih vojnih lica. Tako je, primjera radi, vojni povjerenik rješavajući jednu pritužbu u vezi s ostvarivanjem prava na naknadu troškova prijevoza (odnosno utvrđivanja udaljenosti mjesta prebivališta i mjesta rada) zatražio od Generalnog inspektorata da izvrši potrebne provjere i za druga profesionalna vojna lica gdje je postojala osnovana sumnja da personal Komande za obuku i doktrinu (KoiD) i Brigada taktičke podrške različito tumače i primjenjuju zakonske propise prema profesionalnim vojnim licima koja su u istoj poziciji. **Problem nejednakosti u postupanju po pitanju prava na naknadu PVL u istoj jedinici koja imaju isto mjesto službe i približno isto mjesto prebivališta je riješen, te je naknada retroaktivno isplaćena.**

Tokom 2018. godine najveći broj pritužbi zbog kojih su vođeni postupci mogu se podijeliti u sljedeće oblasti:

1. Primjena pozitivnih propisa prilikom priznavanja akademskog zvanja stečenog u bivšoj SFRJ s bolonjskim kvalifikacijama;
2. Pritužbe koje se odnose na naknade koje nemaju karakter plaće;
3. Pritužbe koje se odnose na kršenje propisa u postupku postavljenja PVL;
4. Pritužbe koje se odnose na probleme zdravstvenog osiguranja;
5. Slobodni dani nakon straže i privremeno upućivanje;
6. Pojedinačni specifični slučajevi;
7. Pružanje pravne pomoći;
8. Pritužbe civilnih lica.

Iako je, u odnosu na prethodni izvještajni period, u 2018. godini uočeno smanjenje broja pritužbi, primjetan je trend povećanja pružanja pravne pomoći. Međutim, bez obzira na manji broj pritužbi, vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog činjenice da je većina tih pritužbi bila osnovana.

3.1. Primjena pozitivnih propisa prilikom priznavanja akademskog zvanja stečenog u bivšoj SFRJ s bolonjskim kvalifikacijama

Tokom 2018. godine parlamentarni vojni povjerenik BiH zaprimio je dvije pritužbe (brojevi akata: UP1/05/3-50-17-2/18 od 12. 1. 2018. i UP1-05/3-50-17-32/18 od 1. 6. 2018) koje se odnose na primjenu važećih zakonskih propisa prilikom vrednovanja nivoa obrazovanja, odnosno ekvivalencije ranije stečenog akademskog naziva (u bivšoj SFRJ) s bolonjskim kvalifikacijama. U 2017. godini vojni povjerenik izdao je preporuku koja se odnosila na ovu problematiku, kojom je obuhvaćen veći broj profesionalnih vojnih lica. Podnosiocima pritužbe osporava se priznavanje stečenih kvalifikacija i onemogućava njihov unos u elektronsku bazu podataka u Komandi za upravljanje personalom (KUP), što za posljedicu ima nemogućnost napredovanja u službi. Vojni povjerenik je od Sektora za upravljanje personalom Ministarstva odbrane BiH zatražio informacije o tome da li zahtijevaju ponovnu verifikaciju diploma stečenih u bivšoj SFRJ, te upozorio da bi to bilo suprotno odredbama člana 6. Zakona o važnosti javnih isprava („Službeni glasnik BiH, broj 23/04) kojim se propisuje: „Javne isprave izdate do 6. 4. 1992. godine od nadležnih organa bivše SFRJ, nadležnih organa njenih bivših socijalističkih republika i autonomnih pokrajina važe na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, bez bilo kakvih dodatnih ovjera.” Također, vojni povjerenik je u svojim dopisima upućenim Ministarstvu odbrane BiH

isticao činjenicu da je odnos između starih predbolonjskih kvalifikacija i bolonjskih kvalifikacija, odnosno bachelor, master i doktorske kvalifikacije propisan Odlukom o usvajanju osnova kvalifikacijskog okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 31/11 i 39/12). U ovoj odluci dat je tabelarni prikaz nivoa osnovnog kvalifikacijskog okvira kojim su bachelor (prvi ciklus visokog obrazovanja po Bolonji) i viša stručna sprema - VSS (VI.1) svrstani na šesti kvalifikacijski nivo; master (drugi ciklus visokog obrazovanja po Bolonji) i visoka stručna sprema - VSS (VII.1) te magistar specijalist (VII.1) svrstani na sedmi nivo.

Generalni inspektorat je 23. 5. 2018. vojnom povjereniku dostavio informaciju u predmetu UP1/05/3-50-17-2/18 od 12. 1. 2018. U informaciji naglašavaju da je, u skladu s upitom parlamentarnog vojnog povjerenika, pokrenuta preliminarna istraga i da su zatražene određene informacije od Zajedničkog štaba OSBiH, te da je 16. 5. 2018. načelnik Zajedničkog štaba OSBiH informirao Generalni inspektorat da je podnosiocu pritužbe Komanda za upravljanje personalom OSBiH 26. 3. 2018. u personalnu bazu unijela sljedeće podatke: "stepen stručne sprema - magistar nauka i zvanje magistar inženjer mašinstva". Međutim, u drugoj pritužbi, broj akta: UP1-05/3-50-17-32/18 od 1. 6. 2018, Ministarstvo odbrane BiH je 26. 7. 2018. dostavilo odgovor vojnom povjereniku u kojem se navodi da je Komanda za upravljanje personalom u elektronsku bazu podataka unijela izvornu diplomu koju je izdao Centar vojnotehničkih škola KoV JNA, 13. 7. 1989, bez bilo kakve dodatne nostrifikacije.

Vojni povjerenik konstatira da se ubuduće ovakvi ili slični slučajevi trebaju tretirati jednako. Ministarstvo odbrane BiH treba osigurati poštovanje svih zakonskih i podzakonskih akata kojima se regulira pitanje priznavanja stečenog akademskog zvanja i koji su na snazi. Vojni povjerenik, rješavajući po navedenim pritužbama, imao je u vidu i mišljenje Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja (CIP) o ovom pitanju u kojem naglašavaju da diploma o stečenom zvanju u bivšoj SFRJ ne podliježe postupku priznavanja, u skladu s članom 6. Zakona o važnosti javnih isprava u BiH. CIP u svome mišljenju naglašava da u predmetu broj: UP1-05/3-50-17-32/18 od 1. 6. 2018. nije riječ o stranoj visokoškolskoj kvalifikaciji, te da nije potrebno priznavanje niti bilo kakvo dodatno tumačenje.

3.2. Pritužbe koje se odnose na naknade koje nemaju karakter plaće

Neka od pitanja s kojima se u predmetima susretao vojni povjerenik, a tiču se naknada koje nemaju karakter plaće su: **naknade troškova prijevoza na posao i s posla, naknade troškova odvojenog života, naknade za položajni dodatak (dodatak za rad na visinskim objektima, dodatak za rad s opasnim materijama).**

Rad vojnog povjerenika u 2018. godini velikim dijelom odnosio se na postupanje po pritužbama PVL koja su nezadovoljna primjenom člana 5. stav (4) Odluke Vijeća ministara BiH o visini, načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu troškova prijevoza na posao i s posla u institucijama Bosne i Hercegovine (VM broj: 218/17 od 24. 8. 2017), jer nije jasno definirano koja se vrsta putne komunikacije može računati kao najkraća. Zbog navedenih nejasnoća stvara se prostor za svojevolsjna tumačenja i zloupotrebe, pa samim tim za nezadovoljstvo PVL. U vezi s tim, vojni povjerenik je od Generalnog inspektorata pri Ministarstvu odbrane BiH zatražio da izvrši potrebne provjere s ciljem utvrđivanja da li se u postupku priznavanja prava na naknadu troškova prijevoza jednako postupa sa svim pripadnicima OSBiH (sporne relacije).

Ministarstvo odbrane BiH obavijestilo je vojnog povjerenika da je, zbog navedenih poteškoća, zatražilo od Ministarstva finansija i trezora BiH da im dostavi decidno mišljenje u odnosu na

spornu definiciju najkraća saobraćajna putna komunikacija na navedenoj relaciji kao i o daljinarima za provjere udaljenosti koji su mjerodavni za primjenu u svim institucijama Bosne i Hercegovine, na osnovu kojeg bi u predmetima priznavanja prava na naknadu prijevoza zaposlenika nadležna tijela unutar Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH mogla imati standardne kriterije i ujednačen pristup prilikom provjere udaljenosti od mjesta stanovanja do mjesta rada koji podnosioci navode u svojim zahtjevima.

Određeni broj pritužbi uputila su profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, koja rade na poslovima delaboriranja municije, bombi i eksploziva. Naime, ova kategorija vojnika ostvaruje pravo na dodatak na plaću u iznosu od 10% od osnovice zbog toga što su u toku rada izloženi djelovanjima štetnim po zdravlje. Naknade se odobravaju prema formacijskim mjestima, te ukoliko profesionalno vojno lice nije na određenom formacijskom mjestu, ne može dobiti naknadu bez obzira što obavlja poslove tog formacijskog mjesta (npr. lice koje radi s opasnim materijama ima pravo na dodatak na plaću u iznosu od 10%, ali ako lice nije na tom formacijskom mjestu, nema pravo na taj dodatak iako obavlja te poslove). Na ovo pitanje je vojni povjerenik i ranije skretao pažnju Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu OSBiH i tražio da se usklade formacijska mjesta sa stvarnim stanjem. Također, vojni povjerenik je zaprimio pritužbu broj: UP1-05/3-50-17-3/18, u kojoj podnosilac ukazuje na teškoće profesionalnih vojnih lica koja su angažirana na stacionarnom komunikacijskom čvorištu (SKČ). Naime, mjesečni dodatak za rad na visinskim objektima za mjesec u kojem je ostvaren puni fond sati, nakon uvođenja novog softvera za obračun plaća, isplaćuje se samo za dane provedene na SKČ. Tako lica koja rade 14 dana po 24 sata neprekidno, a potom odmaraju 28 dana, dobiju pola naknade za mjesec u kojem su radili, dok u mjesecu u kojem su bili slobodni ne dobiju ništa. Prije uvođenja novog softvera za obračun plaća dodatak se umanjivao samo za dane redovnog rada od osam sati, za vrijeme godišnjeg odmora ili bolovanja. Vojni povjerenik konstatira da i dalje postoje određene nepravilnosti prilikom određivanja dodatka za rad na visinskim objektima i očekuje da Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab OSBiH u svojim daljnjim aktivnostima otklone uočene nedostatke, te da za PVL osiguraju mjesečni dodatak u punom iznosu (30% od osnovne plaće).

Vojni povjerenik je, postupajući po pritužbama koje se odnose na pravo na naknadu za odvojeni život, utvrdio da se u komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH, počevši od Zajedničkog štaba OSBiH pa do komandi brigada, površno pristupa utvrđivanju stvarnog činjeničnog stanja kada je u pitanju pravo PVL na naknadu za odvojeni život. Prilikom donošenja rješenja odlučeno je ono što je formalno navedeno u naredbama („postavlja se“ ili „premješta se i postavlja“), a ne utvrđuje se da li je PVL stvarno premješteno s jednog na drugo mjesto rada. Na inicijativu vojnog povjerenika Zajednički štab OSBiH dostavio je informaciju da je pokrenuta revizija svih kategorija PVL o pravima i naknadama koje nemaju karakter plaće, kako bi se pravično i jednoobrazno uredila ova oblast.

3.3. Pritužbe koje se odnose na kršenje propisa u postupku postavljenja PVL

U izvještajnom periodu vojni povjerenik razmatrao je više predmeta koji su se odnosili na kršenje propisa u postupku postavljenja PVL, u smislu da nisu ispunjavali sve uslove za to.

U nastavku dajemo dva primjera nepoštivanja propisa o postavljenju, i to:

Primjer 1: Postavljenje pukovnika D. M. na više formacijsko mjesto, a da u činu nije proveo najmanje tri godine, što je jedan od uslova za postavljenje.

Primjer 2: Pukovnik DŽ. Z. već drugu godinu postavljen je na formacijsko mjesto iako ne ispunjava uslov koji se odnosi na završenu školu komandno-štabnog nivoa ili drugi ciklus studija.

Obrazloženja za nepoštivanje pravila i propisa su:

1. Imenovani postavljen na prijedlog Zajedničkog štaba OSBiH u kojem je posebno napomenuto da iz hrvatskog naroda u tom momentu nije bilo drugih kandidata koji ispunjavaju uslove za spomenuto formacijsko mjesto, te da postoji izražena potreba službe i da imenovani može obavljati spomenutu dužnost;

Imenovani postavljen na formacijsko mjesto naredbom Ministarstva odbrane BiH na prijedlog Zajedničkog štaba OSBiH jer u tom momentu nije bilo drugih kandidata koji ispunjavaju sve uslove za spomenuto formacijsko mjesto, te da postoji izražena potreba službe. Predloženo lice je planirano za upućivanje na komandno-štabno školovanje i

3.4. Pritužbe koje se odnose na problem zdravstvenog osiguranja

Vojni povjerenik primio je pritužbu pod brojem UP1 05/3-50-17-41/18 u kojoj više pripadnika Oružanih snaga BiH izražava nezadovoljstvo i traži od vojnog povjerenika da im pomogne u rješavanju problema koji imaju u postojećem sistemu zdravstvene zaštite. Naime, zbog specifičnosti svog vojničkog života i rada udaljenog kilometrima od kuće i doma zdravlja kojem pripadaju, PVL prinuđena su da u slučaju potrebe za liječenjem sami snose troškove liječenja, jer nisu u mogućnosti da ljekarsku pomoć zatraže u domu zdravlja kojem prema mjestu prebivališta pripadaju.

S ciljem rješavanja problema, vojni povjerenik je 24. 7. 2018. poslao upit Ministarstvu odbrane BiH u kome zahtijeva da mu dostave odgovore kako funkcioniše sistem zdravstvene zaštite u Oružanim snagama BiH u cjelini, te da li su upoznati s navedenim teškoćama u sistemu zdravstvene zaštite. U vezi s tim, Ministarstvo odbrane BiH ističe da je u Federalno ministarstvo zdravstva 13. 9. 2017. poslan Prijedlog za izmjenu i dopunu Sporazuma o načinu i postupku korištenja zaštite van područja kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja kome osiguranik pripada. U odgovoru Ministarstva koje je stiglo vojnom povjereniku stoji sljedeće: „Trenutno se izrađuje međukantonalni sporazum i on je u fazi ratifikacije. Deset kantona potpisalo je ratifikaciju. Sporazum je trenutno u Kantonu Sarajevo, a nakon toga ide u Travnik i Livno na ratifikaciju. Kada se potpiše, sporazum će biti objavljen u 'Službenom glasniku'.“ Jedan od amandmana u sporazumu obuhvatać će i kategoriju vojnih lica.

3.5. Slobodni dani nakon straže i privremeno upućivanje

Postupajući po pritužbama koje se odnose na neujednačenu praksu u jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH u pogledu broja slobodnih radnih dana nakon obavljene stražarske službe, vojni povjerenik utvrdio je da se pravnim propisima ne regulira dovoljno precizno pitanje stražarske službe, već to tretiraju kao prekovremeni rad i nisu u potpunosti usklađeni. Naime, različito se primjenjuju važeći propisi u smislu odobravanja broja slobodnih dana nakon stražarske službe (od 7 do 11,5 dana).

Na zahtjev vojnog povjerenika Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je informaciju u kojoj navode da do neujednačene prakse dolazi zbog obima i broja aktivnosti, ali i zbog sve većeg broja zahtjeva za prestanak vojne službe, kao i nejednake popunjenosti personalom u komandama i jedinicama. Također, prema dostavljenom izvještaju na nivou Zajedničkog štaba OSBiH nije formirana komisija za rješavanje ovog pitanja. Međutim, naglašavaju da će u narednom periodu preduzeti mjere s ciljem prevazilaženja ovog problema, a rješenje će biti jedinstveno i primjenljivo u svim komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH.

Postupak privremenog upućivanja profesionalnih vojnih lica u Oružanim snagama BiH provodi se u skladu sa Zakonom o službi u OSBiH, član 147. stav (1) - „Profesionalno vojno lice, zbog potreba službe, može biti privremeno upućeno u štab, neku drugu komandu, jedinicu, ustanovu Oružanih snaga i Ministarstvo odbrane BiH u istom ili drugom mjestu službe.“ Stav (2) – „Privremeno upućivanje iz stava (1) ovog člana može trajati najduže godinu dana u toku trajanja ovog ugovora.“

Međutim, postupajući po pritužbama koje se odnose na problem privremenog upućivanja, vojni povjerenik utvrdio je da se navedeni član 147. Zakona o službi u OSBiH ne poštuje. Naime, privremeno upućivanje veoma često traje duže od godinu dana. Zbog toga i zbog nepopunjenosti radnih mjesta pojedini odsjeci i službe vrlo otežano obavljaju svoje redovne poslove i zadatke, a što za posljedicu može imati njihovo neblagovremeno i nekvalitetno izvršavanje.

Zajednički štab OSBiH je na zahtjev vojnog povjerenika dostavio informaciju u kojoj se navodi da je na dan 7. 5. 2018. ukupan broj privremeno upućenih pripadnika OSBiH bio 465. Također, Zajednički štab OSBiH analizira popunjenost svih komandi i jedinica OSBiH. Do kraja kalendarske godine predviđen je prijem 815 vojnika, 30 podoficira i 64 oficira, čime će popunjenost cjelokupnih OSBiH biti mnogo bolja, a to ujedno znači i djelimično rješenje problema privremenog upućivanja.

3.6. Pojedinačni specifični slučajevi

Predmet: UP1/05/3-50-17-48/18

Vojni povjerenik je na osnovu saznanja, kao i tokom razgovora s vodnikom E. A. dobio Rješenje Ministarstva odbrane BiH (odnosno Komande za podršku OSBiH), broj: UPII 16-15-08-34-7-26-2/18, kojim je odbijena žalba vodnika E. A. za priznavanje prava na novčanu naknadu u visini od 10% od osnovice za obračun plaće za rad na dužnostima na kojima je lice izloženo djelovanjima štetnim po zdravlje. Uzimajući u obzir stvarno, činjenično stanje, vojni povjerenik je 2. 10. 2018. zatražio od Zajedničkog štaba da provjeri navode i dostavi odgovor. Dana 6. 11. 2018. Zajednički štab je vojnom povjereniku dostavio odgovor u kojem navode da su Komanda logistike, kao prvostepeni organ, i Komanda za podršku, kao drugostepeni organ, odbili zahtjev, odnosno žalbu vodnika, jer imenovani nije postavljen na dužnost ili određen za vršioca dužnosti na formacijsko mjesto rukovoca klase III. naredbom nadležnog lica.

Postupajući po žalbi vodnika E. A., vojni povjerenik BiH konstatirao je sljedeće:

1. Nakon razgovora i uvida u zaprimljeno rješenje (broj: UPII 16-15-08-34-7-26-2/18) vodnika E. A., koje se odnosi na nemogućnost ostvarivanja prava na dodatak od 10% od osnovice za obračun plaće za rad na dužnostima na kojima je lice izloženo djelovanjima štetnim po zdravlje, žalba imenovanog je osnovana.

2. Naredbom načelnika Zajedničkog štaba OSBiH, broj: 16-08-34-3-50-148/13 od 21. 2. 2013, vodnik E. A. postavljen je na dužnost rukovaoca klase IX. Imenovani ujedno obavlja i dužnost rukovaoca klase III.
3. Podnosilac žalbe smatra da ima pravo na predmetnu naknadu jer je postavljen na dužnost rukovaoca klase IX, te od tada duži sredstva klase IX, ali i sredstva klase III. (goriva, hidraulična i izolaciona ulja, konzervansi, tečni i komprimirani gasovi, sredstva za hlađenje i maziva). Zbog obimnosti poslova vodnik Abdić svakodnevno obavlja manipulativne radove sredstvima klase III. za potrebe radionica Č30/GLB. Ove radove obavlja zbog nepostojanja formacijskog mjesta rukovaoca klase III. Sve navedeno mogu potvrditi njegove starješine.
4. Uvidom u lager liste i liste izdavanja i primanja goriva i maziva nesporno je da vodnik E. A. duži navedena sredstva klase III. i rukuje njima.
5. Uvidom u platne liste podnosioca žalbe, nesporno je da je do maja 2018. primao dodatak od 10% (47,57 KM) od osnovice za obračun plaće za rad na dužnostima na kojima je lice izloženo djelovanjima štetnim po zdravlje.

Uzimajući u obzir navedeno, vojni povjerenik, u skladu s članom 4. tačka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, izdao je sljedeću Preporuku broj: UP1/05/3-50-17-1-48/18:

1. Vodnik E. A. ostvaruje pravo na dodatak u iznosu od 10% od osnovice za obračun plaće, s obzirom na to da je od 21. 2. 2013. postavljen na dužnost rukovaoca klase IX. i od tada duži sredstva klase IX, ali i sredstva klase III.
2. Zadužuje se Ministarstvo odbrane i Zajednički štab OSBiH da u što kraćem roku usklade formacijsko mjesto vodnika sa stvarnim stanjem te priznaju imenovanom pravo koje mu pripada.
3. Potrebno je da Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab OSBiH, bez odgađanja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema ove preporuke, obavijeste vojnog povjerenika o postupanju po njoj.

Primjetno je da se u prvostepenom i drugostepenom rješenju, kao i u odgovoru Zajedničkog štaba ignorira činjenično stanje, a to je da vodnik duži (rukuje) sredstva klase III, koja su štetna po zdravlje.

Cilj ove preporuke, kao i ranijih zapažanja prilikom posjeta komandama i jedinicama koje je vojni povjerenik isticao u svojim izvještajima, mišljenjima i informacijama, jeste otklanjanje nepravilnosti ili nepravilno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene pravnih propisa. U konkretnom predmetu primjetno je da se u prvostepenom i drugostepenom rješenju, kao i u odgovoru Zajedničkog štaba ignorira činjenično stanje, a to je da vodnik duži (rukuje) sredstva klase III, koja su štetna po zdravlje.

Napomena: U većini posjeta jedinicama Oružanih snaga BiH (npr. Bataljon veze, Glavna logistička baza, Bataljon Kiseljak) vojnom povjereniku su se žalila profesionalna vojna lica da su zbog nepopunjenosti personalom u matičnim jedinicama prisiljeni da obavljaju više poslova i zadataka koji nisu predviđeni naredbom ili formacijskim mjestom, za šta ne dobivaju odgovarajuću novčanu naknadu.

3.7. Pružanje pravne pomoći

Iako je u izvještajnom periodu primjetan manji broj pritužbi profesionalnih vojnih lica u odnosu na ranije godine, vojni povjerenik u 2018. godini je, osim provođenja istražnih radnji povodom pojedinačnih pritužbi, preduzimao značajne aktivnosti u smjeru istrage određenih pitanja o kojima je dobivao saznanja (pozivi, molbe ili zahtjevi profesionalnih vojnih lica), da učestvuje ili intervenira prije donošenja odluke, naredbe ili neke druge obavezujuće pravne norme, a koja bi mogla biti uzrok eventualnih kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH. U ovom dijelu zakonskog posredovanja i intervencije u 2018. godini u Uredu vojnog povjerenika evidentirano je 35 slučajeva kada je vojni povjerenik pružao pravnu pomoć profesionalnim vojnim licima, provodio istrage, te pružao pravnu i stručnu podršku. U ukupno 26 slučajeva, kada je pružena pravna pomoć, riješeno je u korist profesionalnih vojnih lica, što je, također, pokazatelj da pripadnici Oružanih snaga BiH imaju povjerenje u instituciju vojnog povjerenika.

U izvještajnom periodu najveći broj slučajeva pružanja pravne pomoći, neposredne i posredne, u Uredu vojnog povjerenika BiH evidentiran je u sljedećim oblastima:

- pravna pomoć prilikom postavljenja na više formacijsko mjesto;
- postavljenje i napredovanje u službi;
- premještanje /prekomanda PVL;
- upućivanje na stručno usavršavanje (kursevi, školovanje i sl.);
- diskriminacija u procesu unapređenja i upućivanje u misiju mira;
- pomoć prilikom prijema na vojnu akademiju;
- pružanje pomoći u slučajevima diskriminacije po pitanju zdravstvene sposobnosti.

Jedan od primjera pružanja pravne pomoći vojnog povjerenika jeste slučaj vojnika B. N. Naime, vojnik se 11. 6. 2018. obratio vojnom povjereniku s molbom za prekomandu ili otkomandu, bliže mjestu boravka (Sarajevo - Rajlovac), a kao razlog naveo je bolest užeg člana porodice (oba roditelja su teško bolesna, a mlađi brat je maloljetan, ima 14 godina). Vojni povjerenik je Komandi logistike – Doboj uputio zahtjev za dostavljanje informacije u vezi s ovim predmetom. Osim činjenice da je briga o porodici bitna, te da se mora imati razumijevanje za ovakve situacije, razlog za ovu intervenciju vojnog povjerenika je saznanje da je riječ o vojniku 19. klase koji je u Centru za osnovnu obuku (COO) na osnovnoj vojničkoj obuci postigao najbolje rezultate i kojeg je pohvalio Zajednički štab OSBiH, a na primarnom kursu za razvoj vođa proglašen je najboljim polaznikom u klasi 18-1. Na osnovu Informacije Zajedničkog štaba OSBiH, broj: 16-08-34-3-19-744/18 od 20. 8. 2018, upućene vojnom povjereniku, konstatirano je da je vojnik B. N. premješten i postavljen na dužnost vozač – manipulant - Odjeljenje klase III - u sastavu iste komande, u traženu jedinicu Komande za podršku OSBiH.

3.8. Pritužbe civilnih lica

U izvještajnom periodu vojni povjerenik zaprimio je i šest pritužbi civilnih lica zaposlenih u Oružanim snagama BiH. Dvije pritužbe su analizirane i proslijeđene Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH s kojom vojni povjerenik redovno saraduje, u skladu sa Smjernicama o osnovama saradnje parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH.

Iako, shodno Zakonu o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, vojni povjerenik nije nadležan za postupanje po pritužbama civilnih lica, dvije ovakve pritužbe koje se odnose na dodatak na plaću parlamentarni vojni povjerenik BiH zaprimio je i zatražio od Zajedničkog štaba da ispita navode, eventualne nepravilnosti otkloni, te da se posredovanje zatvori unutar sistema Oružanih snaga BiH, kako bi im se pokušalo pomoći i iznaći najadekvatnije rješenje, da se imenovani ne bi žalili Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH.

Za dvije pritužbe civilnih lica vojni povjerenik oglasio se nenadležnim i zatvorio predmet službenom zabilješkom.

4. PROCJENA STANJA LJUDSKIH PRAVA

U sklopu procjene stanja ljudskih prava i osnovnih sloboda vojni povjerenik je 30. 6. 2018. Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu OSBiH izdao Stav i mišljenje¹ u kojem je iznio svoja zapažanja u vezi s poštivanjem ljudskih prava i problema s kojima se suočavaju PVL u izvršavanju svakodnevnih poslova i radnih zadataka.

Naime, na osnovu pritužbi, saslušanja podnosioca pritužbi, razgovora s većim brojem PVL, kao i istražnih radnji u predmetima, parlamentarni vojni povjerenik došao je do saznanja o teškoćama s kojima se susreću PVL komandi i jedinica:

1. Stepenn popunjenosti personala u OSBiH je zabrinjavajući, što umnogome otežava obavljanje redovnih zadataka, a izraženo je kroz:

- 1.1** privremeno upućivanje (više od 460 PVL),
- 1.2** porast i povećanje PVL kojima je prestala ili prestaje profesionalna vojna služba (više od 650) po raznim osnovama i
- 1.3** više od 1200 upražnjenih mjesta s 1. 5. 2018. (od toga više od 980 vojničkih, više od 90 podoficirskih i više od 190 oficirskih).

Napomena: Raspisani konkurs za prijem 815 profesionalnih vojnih lica (kategorija vojnika) djelimično će ublažiti nepopunjenost jedinica personalom.

2. Nezadovoljavajuće je stanje snabdjevenosti artiklima (viša klasa), a posebno klasa 1.

2.1. Istekli ugovori i neugovoreni artikli u 2017. godini

2.2. Problem prenesen u 2018. godinu, a posebno:

- svježe meso (juneće, jagnjeće, pileće),
- svježa i zamrznuta riba i
- konzervirani obroci hrane (sve vrste konzerviranih gotovih jela).

---

¹ Stav i mišljenje vojnog povjerenika izdaje se s ciljem poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda svakog pojedinačnog pripadnika Oružanih snaga BiH i Ministarstva odbrane BiH, s jedne, te zaštita ugleda i imidža Oružanih snaga BiH, s druge strane, i potrebe otklanjanja uočenih kršenja Zakona o službi u OSBiH.

3. Stanje popunjenosti i operativnosti opreme

3.1. Stanje popunjenosti i operativnosti opreme je na niskom nivou. Nedostaju: uniforme, čizme, jakne, košulje itd., a posebno zabrinjava da trenutno stanje raspoloživih artikala jedinstvene terenske uniforme (JTU) ne može zadovoljiti sve potrebe za uniformisanje planiranog broja kandidata za prijem u profesionalnu vojnu službu u početnom činu vojnik (konkurs 815)

3.2. Stanje motornih vozila i njihovo održavanje

Popunjenost transportnim sredstvima je često ispod 30%, čija je prosječna starost više od 25 godina za putnički program i 35 godina za teretna i specijalna vozila.

Sistem čine neunificirana vozila različitih vrsta, tipova i modela kao što su: DAF, MAN, FAP, MERCEDES, TATRA... Kada se tome dodaju teškoće provođenja procedura javnih nabavki rezervnih dijelova (u većem dijelu plan nije realiziran – realizirano tek oko 36%), a za pojedine brigade već duži period uopće nisu osigurane usluge popravke i tehničkog održavanja, može se zaključiti da transportna sredstva Oružanih snaga BiH predstavljaju ograničavajući i otežavajući faktor za izvršenje zadataka Oružanih snaga BiH.

4. Na osnovu većeg broja pritužbi, parlamentarni vojni povjerenik konstatira da se važeći pravni propisi ne primjenjuju jednoobrazno po pitanju stražarske službe i prekovremenog rada. U dostavljenom izvještaju Zajednički štab OSBiH navodi da se u komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH različito primjenjuju važeći propisi u smislu odobravanja broja slobodnih dana nakon stražarske službe (od 7 do 11,5 slobodnih dana). Vojni povjerenik konstatira da se prema licima koja su u istoj poziciji treba postupati jednako i da Ministarstvo odbrane BiH treba preduzeti mjere i aktivnosti s ciljem prevazilaženja ovog problema.
5. Također, na osnovu pritužbi, koje je obrađivao parlamentarni vojni povjerenik BiH, utvrđeno je da kod određivanja prava na naknadu za prijevoz na posao i prijevoz s posla, kao i visine naknade, postoji praksa nejednakog postupanja prema profesionalnim vojnim licima na nivou Oružanih snaga BiH kao cjeline. Različito pristupanje obradi zahtjeva za ostvarivanje prava na spomenutu naknadu i izrada rješenja kojima se utvrđuje spomenuto pravo treba da se ujednači. Vojni povjerenik očekuje da se nepravilnosti otklone, te da se jednako i na pozitivnim propisima utemeljeno postupa prema profesionalnim vojnim licima koja imaju isto mjesto službe i približno isto mjesto prebivališta, kada je u pitanju ostvarivanje prava na naknadu za prijevoz na posao i prijevoz s posla.

Stav i mišljenje parlamentarnog vojnog povjerenika izdaje se s ciljem poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda svakog pojedinačnog pripadnika OSBiH i MOBiH, s jedne, te zaštita ugleda i imidža OSBiH, s druge strane, i potrebe otklanjanja uočenih kršenja Zakona o službi u OSBiH.

Na osnovu navedenog i utvrđenog, parlamentarni vojni povjerenik izražava zabrinutost te očekuje od Ministarstva odbrane BiH da hitno preduzme opsežne aktivnosti sa svim

relevantnim predstavnicima u Ministarstvu odbrane BiH, Zajedničkom štabu OSBiH i institucijama Bosne i Hercegovine.

Situacija je alarmantna zbog visokog stepena smanjenja predviđenih planskih aktivnosti, a posebno zbog sve češćeg potpunog otkazivanja određenih aktivnosti Oružanih snaga BiH. Pitanje stanja borbene gotovosti komandi i jedinica Oružanih snaga BiH nije u nadležnosti vojnog povjerenika, ali veliki broj spomenutih teškoća je u nadležnosti vojnog povjerenika, jer su u kategoriji kršenja ljudskih prava, a profesionalna vojna lica se žale na teškoće s kojima se susreću.

4.1. Osvrt vojnog povjerenika na preduzete mjere Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba OSBiH

Vojni povjerenik je Stav i mišljenje izdao 30. 6. 2018. i njegova sadržina odnosi se na prvu polovinu godine, stoga je potrebno naglasiti da je u drugoj polovini godine došlo do izvjesnih poboljšanja u pojedinim oblastima od kojih izdvajamo:

- Popunjenost personala je znatno popravljena novim prijemom u OSBiH
  - 20. klasa vojnika, primljeno je 301 profesionalno vojno lice,
  - 21. klasa vojnika, Oružane snage su popunjene s još 294 PVL,
  - 2. klasa podoficira, primljeno je 26 podoficira,
  - 5. klasa oficira, primljena su 64 oficira.
- Prilikom posjete komandama i jedinicama vojni povjerenik je ustanovio da je došlo do poboljšanja u snabdijevanju artiklima za ishranu.
- Ministarstvo odbrane BiH obavijestilo je vojnog povjerenika da je u toku procedura nabavke novih vozila shodno odluci Vijeća ministara.
- Nadležni organi u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH zatražili su od Ministarstva finansija i trezora BiH da im dâ decidno mišljenje o spornoj definiciji „najkraća saobraćajna putna komunikacija na navedenoj relaciji“ kao i mišljenje o daljinarima za provjeru udaljenosti koji su mjerodavni u svim institucijama BiH, a na osnovu kojih bi bili standardizirani kriteriji za priznavanje prava na naknadu prijevoza i ujednačen pristup prilikom provjere udaljenosti od mjesta stanovanja do mjesta rada za sve zaposlenike u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH.
- Zajednički štab OSBiH će u narednom periodu preduzeti mjere i aktivnosti s ciljem prevazilaženja postojećeg problema neujednačenog korištenja slobodnih dana nakon straže, a rješenje će biti jedinstveno i primjenjivo u svim komandama i jedinicama.
- Ministarstvo odbrane preduzelo je aktivnosti s ciljem prevazilaženja teškoća u sistemu zdravstvene zaštite pa je trenutno u fazi izrada i ratifikacija međukantonalnog sporazuma. Deset kantona potpisalo je ratifikaciju. Kada se potpiše, sporazum će biti objavljen u službenom glasniku, a jedan od amandmana obuhvatat će i kategoriju vojnih lica

5. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA

U skladu s članom 4. tačka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik ima ovlaštenje da u bilo kom trenutku najavljeno ili nenajavljeno posjeti jedinice i komande Oružanih snaga BiH i organizacione jedinice Ministarstva odbrane BiH. Vojni povjerenik nastoji da u diskusiji i razgovoru s profesionalnim vojnim licima kao i obilaskom lokacija procijeni stanje ljudskih prava i sloboda i na osnovu toga utvrdi pravce svog djelovanja.

Tokom 2018. godine vojni povjerenik realizirao je 18 najavljenih i nenajavljenih posjeta kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, a pregled nekih od posjeta, kao i teškoće s kojima se suočavaju PVL navodimo u nastavku.

5.1. Nenajavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, Kasarna „Kozara“ u Banjoj Luci

Prilikom posjete 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH vojnog povjerenika primio je načelnik Štaba brigade pukovnik Robert Beljan, s dijelom komande brigade. Teškoće s kojima se susreću pripadnici brigade su:

- **Problem kadrovske nepopunjenosti** – Naime, 6. pješadijska brigada trenutno broji 1115 profesionalnih vojnih i civilnih lica, a potrebna popunjenost za ovu brigadu je 1453 lica. Tako su, prema trenutnom stanju, upražnjena 24 oficirska mjesta i 28 podoficirskih mjesta pa ukupno nedostaje 338 PVL. U tekućoj godini na lični zahtjev prestala je profesionalna vojna služba za 2 oficira, 4 podoficira i 60 vojnika. Jedan od razloga prestanka profesionalne vojne službe za određeni broj PVL je i odlazak u penziju. U narednom periodu (3-4 godine) zbog ispunjavanja uslova za penzionisanje znatan broj PVL napustit će službu. Stoga je potrebno obraditi ovu problematiku i iznaći načine da se upražnjena mjesta popune novim licima, ali licima koja ispunjavaju uslove određenog radnog mjesta po pitanju VES-a i iskustva.
- **Problem operativnosti motornih vozila** kojima raspolaže brigada uslovljen je starošću vozila koja je teško servisirati pa se taj problem reflektira i na aktivnosti jedinice. Poseban problem predstavlja transport ljudi koji se zbog drugih aktivnosti brigade nekad prevoze neadekvatnim vozilima. Popunjenost transportnim sredstvima često je ispod 30%, a kada se tome dodaju i teškoće provođenja procedure javnih nabavki rezervnih dijelova čiji plan u većem dijelu nije realiziran (realizirano tek oko 36%), problem se značajno usložnjava.
- **Problem sa ishranom** nastaje jer se zbog kašnjenja u provođenju ugovora često izgubi kontinuitet u snabdijevanju nekim namirnicama, pa se samim tim u potpunosti ne ispoštuje pravilnik o ishrani.
- **Stanje lične opreme vojnika** nije zadovoljavajuće: uniforme su dotrajale, a ne postoji mogućnost znavljanja jer je u proceduri nabavka novog dezena JTU. PVL nemaju kvalitetne jakne i čizme, a sve to utiče na ugrožavanje ugleda vojnika i Oružanih snaga BiH prilikom obuke i interakcije s civilnim stanovništvom.

- **Zagrijavanje objekata na lokaciji** vrši se na jedan od tri načina: ugalj, mazut ili drva, mada često zbog problema s nabavkom sirovina i loše instalacije koju je potrebno servisirati prostorije dogrijavaju pomoću grijalica.
- **Snabdijevanje higijenskim materijalom** vrši se kvartalno, u skladu s raspoloživim količinama u skladištima logističkog bataljona. Trenutne količine higijenskog materijala ne zadovoljavaju minimum potreban za održavanje sanitarnih prostorija.

5.2. Posjeta neperspektivnoj lokaciji, kasarni Rudo

Vojnici su u razgovoru s vojnim povjerenikom najviše pritužbi imali u vezi sa snabdijevanjem hranom koja je jednolična i uglavnom konzervirana.

Prostorije u kojima boravi straža su neuslovne, jastuci i dušeci su stari i dotrajali, mokri čvor je također u lošem stanju, a vojnici ističu da su često zbog male količine higijenskih sredstava koja im se isporučuje prinuđeni da sami kupuju sredstva za održavanje higijene prostorija u kojima borave i rade.

Prostor kasarne nije zaštićen ogradom, a vojni povjerenik je uočio da je na nekim objektima (od ukupno 11) koji se koriste kao skladišta dotrajala krovna konstrukcija i da prokišnjavaju. Prisutna lica navela su da poseban problem predstavlja nedostatak uniformi, prvenstveno čizama.

Neuslovni objekti, te neadekvatna i dotrajala oprema koju koriste pripadnici Oružanih snaga neposredno ugrožavaju njihov život i zdravlje. Stoga vojni povjerenik napominje da su ljudska prava univerzalna na svakoj lokaciji i da trebaju biti prioritet.

5.3. Posjeta Kasarni „Miloš Obilić“, Pale

Vojni povjerenik izrazio je zadovoljstvo činjenicom da je situacija kada su sredstva veze u pitanju mnogo bolja u odnosu na raniju posjetu. Predstavnici bataljona ističu da su u ovoj oblasti zadovoljni jer su dobili novu opremu i informatička sredstva (AP telefonija, novi softveri, RR linkovi...). Trenutno je u toku obučavanje ljudi da upravljaju novim uređajima.

Pripadnici bataljona uglavnom su zadovoljni ishranom, određene probleme im predstavlja dostava hrane i vode čvorištima u zimskom periodu zbog neprohodnosti puteva. Putevi do radio relejnih čvorišta (RRČ) su makadamski pa poseban problem predstavlja pristup u zimskom periodu i stoga je potrebno na vrijeme osigurati potrebne namirnice i vodu za piće.

Predstavnici bataljona nisu zadovoljni radovima izvedenim na sanaciji čvorišta Velika Mahnjača, smatraju da nisu izvedeni u skladu s ugovorom i da je stanje gore nego prije izvođenja radova. Na ovom čvorištu nema električne energije od 23. 7. 2018.

Kada je riječ o eksternim korisnicima RRČ, neki od njih nemaju sklopljen ugovor o korištenju i bataljon nema podatke o tome.

Na ovoj lokaciji problem, također, predstavlja neoperativnost vozila. Svakodnevno su jedno ili dva vozila na putu prema isturenim lokacijama radi smjene, te bataljon ima veliku potrebu za terenskim vozilom. Objekti na ovoj lokaciji su zastarjeli, potrebno je sanirati krovove, posebno na hangarima.

5.4 Posjeta Glavnoj logističkoj bazi, Butile

Prilikom posjete predstavnici GLB-a su vojnom povjereniku iznijeli svoje nezadovoljstvo o pitanju standarda profesionalnih vojnih lica u Oružanim snagama BiH. Naime, 2009. su im smanjene plaće, primanja za odvojeni život, primanja po osnovu toplog obroka i od tada do

danas nije bilo nikakvog povećanja. Također, smatraju da je potrebno korigirati koeficijent za određivanje plaće jer ističu da je vojska oštećena u odnosu na ostale državne službenike.

Zbog loših uslova i neriješenih statusnih pitanja profesionalnih vojnih lica, pogotovo u kategoriji vojnika i podoficira, primjetan je trend napuštanja Oružanih snaga BiH.

Posljedica toga je i činjenica da se sve manje ljudi javlja na konkurse koje objavljuju OSBiH. Stoga smatraju da je poboljšanjem uslova i povećanjem standarda potrebno motivirati ljude da se javljaju na konkurse i ostaju u vojsci.

Kasarne i objekti su zastarjeli, a ulaganja su minimalna. Zahtjevi za tekuće popravke upućene Ministarstvu odbrane BiH sporo se realiziraju. Motorna vozila su starog datuma proizvodnje.

Naglašeno je da je samo jedna hladnjača operativna za cijele Oružane snage BiH (velika), a potrebno je minimalno šest (manjih) pa to predstavlja veliki problem u ljetnim mjesecima.

S obzirom da Uputstvo o rashodovanju nije doneseno, rashodovanje se uopće ne provodi. I iz tog razloga dolazi do zatrpavanja furdom.

Istaknuto je da je u oblasti protivpožarne zaštite i popunjavanja tehničkih knjižica otklonjen problem neispravnih protivpožarnih aparata. PP aparati su atestirani, a postoji i znatan broj novih aparata.

5.5. Posjeta Kasarni „Mato Lučić Maturica“, Kiseljak

Na ovoj lokaciji, također, vozila su starog datuma proizvodnje i stoga je njihovo servisiranje otežano, ali i neisplativo. Profesionalna vojna lica ističu da su im uniforme i čizme stare i dotrajale, naglašavaju da već šest godina nisu dobili novu uniformu. Čizme koje su ranije dobivali bile su lošeg kvaliteta i vrlo neudobne pa su veoma često bili prinuđeni da sami kupuju obuću.

Pripadnici bataljona su ishranom zadovoljni, imaju kontinuitet u snabdijevanju mesom i ostalim namirnicama.

U razgovoru sa ženama profesionalnim vojnim licima vojni povjerenik ih je ukratko upoznao s njihovim pravima kao pripadnicama Oružanih snaga BiH, ali i sa svojim nadležnostima i općenito s radom Ureda vojnog povjerenika, stavljajući akcenat na zaštitu ljudskih prava i ravnopravnost spolova. Žene naglašavaju da su u nezavidnom položaju te da su na neki način diskriminirane u odnosu na muškarce jer ako koriste svoje pravo po kome su kao majke djece mlađe od sedam godina oslobođene od obavljanja straže one samim tim ne mogu pohađati potrebne kurseve pa tako ne dobivaju ocjene koje su neophodne za napredovanje u službi. Tako da je to jedan od razloga zbog kojeg su žene veoma dugo u istom činu.

5.6. Najavljena posjeta Brigadi zračnih snaga i protivzračne odbrane Oružanih snaga BiH

Vojnog povjerenika su prilikom dolaska na lokaciju Kasarne „Kozara“ dočekali brigadir Dragan Nakić, komandant Brigade zračnih snaga i protivzračne odbrane, i general Radovan Ilić, komandant Operativne komande OSBiH.

U uvodnom izlaganju, koje je prethodilo informativnom brifingu, vojni povjerenik je, na osnovu saznanja do kojih je došao ranije, izrazio zabrinutost u vezi sa sigurnošću letenja, odnosno sigurnošću

uopće. Sigurnost letenja ugrožena je zbog starosti letjelica, isteka roka za pojedine sklopove na zrakoplovima i neriješenog sistema održavanja zrakoplova. Podatak do kojeg je vojni povjerenik došao, a odnosi se na prvu polovinu 2018. godine, zabrinjavajući je. Naime, ni jedan helikopter za gašenje požara iz zraka nije operativan. Također, od 12 helikoptera Mi-8T i Mi-8MTVI ni jedan nije operativan.

Pitanje borbene gotovosti komandi i jedinica Oružanih snaga BiH nije u nadležnosti vojnog povjerenika, ali veliki broj spomenutih teškoća jeste u nadležnosti vojnog povjerenika, jer su u kategoriji kršenja ljudskih prava, a profesionalna vojna lica žale se upravo na te teškoće s kojima se susreću.

Brigadir Dragan Nakić je, uz prisustvo načelnika organizacionih jedinica brigade, vojnog povjerenika i generala Radovana Ilića, održao informativni brifing u kome navodi i teškoće s kojima se suočavaju u ovoj brigadi.

Stanje personala

Prema formacijskoj strukturi, popunjenost brigade je 84,62%. U brigadi su ukupno 23 žene. Naglašeno je da je 67 pripadnika na nižem formacijskom mjestu (FM), od toga ih je 27 čak dva čina niže. Na osiguranju lokacije svakodnevno je angažirano 35 lica.

Veliki problem s kojim se suočava brigada je odliv zrakoplovnog kadra. Naime, u protekloj godini je profesionalna vojna služba prestala za 19 PVL. Razlog prestanka profesionalne vojne službe (PVS) za 11 lica je lični zahtjev, a osam lica ispunilo je uslove za odlazak u penziju. Posebno zabrinjava odliv visokostručnih kadrova. U ovoj godini brigadu je napustio najmlađi pilot, a od formiranja Oružanih snaga BiH ukupno je brigadu napustilo osam pilota. Starosna struktura je zabrinjavajuća, 1/3 brigade je starosti između 45 i 50 godina. Redovno se ukazuje na potrebu školovanja pilota u inozemstvu jer s ovakvom situacijom predviđa se da će od 62 pilota, koliko ih sada ima u brigadi, 2025. godine brigada na raspolaganju imati samo 25 pilota starosne dobi između 50 i 55 godina. Slična situacija je i s kategorijom letača tehničara za čije je osposobljavanje za rad potrebno 4-5 godina. Njihov broj će ovakvim kontinuitetom osposobljavanja za rad 2025. godine biti 18 lica. Rukovodstvo brigade ističe da se problem s letačima tehničarima, odnosno problem školovanja podoficirskog kadra vojnih tehničara može riješiti putem zaključivanja ugovora sa srednjim školama kao što je riješeno u susjednim državama.

Jedan od osnovnih zadataka brigade su obuke koje se realiziraju kao: individualne obuke, stručno-specijalističke obuke, obuke komandi i jedinica te kombinirane obuke. U 2018. godini realizirano je 49% letačke obuke. Od težišnih operacija izdvojene su: zrakoplovna podrška kopnenih snaga, transport zračnim putem, MEDEVAK, podrška civilnim vlastima u slučaju elementarnih nepogoda i osiguranje lokacije. Međutim, primjetan je trend smanjenja predviđenih planskih aktivnosti zbog neoperativnosti letjelica.

Stanje opreme

Prosječna starost helikoptera je 40 godina pa je stoga i operativnost na nezadovoljavajućem nivou. Brigada trenutno ima četiri operativna helikoptera (3 YX-1X i 1 Gazela). Jednako loša situacija je s tehnikom vojnog osmatranja i javljanja (VOJ) i protivzračnom odbranom (PVO) gdje ne postoji ni jedan operativan radar za kontrolu zračnog prostora. Ranije kontrolirana

zamjena rezervnih dijelova bila je jedan od načina za povećanje operativnosti, ali su i tu iscrpljena sva sredstva, pa stoga svaka mala neispravnost (ovako stare) helikoptere izbacuje iz upotrebe. Česte su situacije da istekne rok rada za pojedine sklopove na zrakoplovima. Sve su ovo razlozi zašto je ova brigade od formiranja pa do danas u 2018. godini imala samo 704 sata naleta (od toga 162 sata stvarne operacije, a 542,10 sati letačke obuke).

Ostale teškoće

- profesionalna vojna lica ističu svoje nezadovoljstvo malim primanjima po osnovu plaće, kao i činjenicom da od osnivanja Oružanih snaga BiH dolazi do stalnog smanjivanja plaće i smanjivanja primanja koja nemaju karakter plaće;
- nizak nivo realizacije plana javnih nabavki za 2018. godinu u oblasti rezervnih dijelova, remonta rezervnih dijelova, prvenstveno za platformu Mi8;
- problem s dotrajanim instalacijama za grijanje koje je neophodno rekonstruirati
- evidentno je povećan broj vanrednih događaja izazvanih bolestima i povredama na radnom mjestu i prilikom dolaska na posao. Stoga je potrebno organizirati sistematske preglede za PVL, jer je prisutan problem roka važenja zdravstvenog sertifikata;
- PVL su, također, nezadovoljna nekim zakonskim rješenjima koja su, prema njihovim riječima, diskriminirajuća, npr. lice koje se prvi put prima u Oružane snage BiH nema pravo na naknadu po osnovu odvojenog života.

6. AKTIVNOSTI KOJE JE VOJNI POVJERENIK REALIZIRAO U 2018. GODINI

6.1. Međunarodne aktivnosti

Parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine učestvovao je na 10. međunarodnoj konferenciji ombudsmena za oružane snage koja je održana od 29. 10. do 31. 10. 2018. godine u Johaneshurgu. Na 10. konferenciji, koju su zajednički organizirali Ured ombudsmena za oružane snage Južnoafričke Republike i Ženevski centar za kontrolu oružanih snaga (DCAF), učestvovali su predstavnici 50 zemalja i međunarodnih organizacija.

Na konferenciji je vojni povjerenik predsjedavao sjednicom o ulozi vojnih ombudsmena i parlamentarnih povjerenika tokom mirovnih misija pripadnika oružanih snaga. Učesnici ove sjednice govorili su o mogućim pravcima djelovanja koji će unaprijediti standarde i spremnost za rad u otežanim uslovima, te na koji način pripadnici oružanih snaga održavaju kontakte s porodicom.

Ombudsmeni i drugi učesnici konferencije govorili su o tome kako novi sigurnosni izazovi utiču na stanje ljudskih prava u oružanim snagama. Neke od tema bile su i krizne situacije koje traže brze odgovore i angažman oružanih snaga, ali i promjena i prilagođavanje legislative, te efikasnija saradnja s policijskim i sigurnosnim agencijama.

Osim aktivnog učešća na konferenciji, vojni povjerenik imao je niz susreta s kolegama iz regiona Zapadnog Balkana, ombudsmenima za oružane snage Savezne Republike Njemačke, Austrije i Norveške, kao i s direktorom ženevskog DCAF-a ambasadorom Thomasom Guerberom.

Učesnici konferencije, u skladu s prethodnim dogovorom, upoznati su s odlukom da se 11. međunarodna konferencija ombudsmena za oružane snage održi u Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine. Ženevski centar za kontrolu oružanih snaga će finansijskim sredstvima podržati organizaciju konferencije. Njeno održavanje je veoma važno za Bosnu i Hercegovinu kao domaćina, a ujedno će afirmirati rad vojnog povjerenika i Parlamentarne skupštine BiH uopće.

6.2. Posjeta Republici Srbiji

Vojni povjerenik bio je u delegaciji Parlamentarne skupštine BiH (Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH) koja je boravila u dvodnevnoj posjeti Republici Srbiji (27 - 29. 3. 2018).

Tom prilikom predstavnici Bosne i Hercegovine imali su radne sastanke i susrete sa:

- predstavnicima Odbora za bezbjednost Republike Srbije i predstavnikom Republike Srbije u Parlamentarnoj skupštini NATO-a,
- državnim sekretarom i predstavnicima Ministarstva odbrane Republike Srbije,
- Generalštabom i predstavnicima Vojske Srbije (posjeta lokaciji Centralne logističke komande),
- zaštitnikom građana Republike Srbije i njegovim saradnicima i
- osobljem Ambasade Bosne i Hercegovine u Republici Srbiji.

Delegacija Parlamentarne skupštine BiH posjetila je i Vojnu akademiju Republike Srbije i pripadnike Oružanih snaga BiH koji su na školovanju i vojnom usavršavanju na ovoj akademiji.

6.3. Ostale aktivnosti

S ciljem potpunog informiranja o aktivnostima Ureda tokom 2018. godine, navodimo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te ostale aktivnosti koje su preduzimate s ciljem obavljanja parlamentarne kontrole rada, s jedne strane, a ujedno izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane.

Dakle, osim rada po pritužbama, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, tokom 2018. godine realiziran je niz drugih aktivnosti, a čiji pregled dajemo hronološki u nastavku.

Vojni povjerenik je tokom 2018. godine, iskazano po mjesecima, imao aktivnosti kako slijedi:

Januar 2018.

- 11. 1. 2018. - prisustvovao božićnom prijemu koji je upriličen u Kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci

Februar 2018.

- 23. 2. 2018. - prisustvovao ceremoniji primopredaje dužnosti generalskog kora Operativne komande Oružanih snaga BiH u Kasarni „Rajlovac“

- 28. 2. 2018. - prisustvovao ceremoniji primopredaje dužnosti načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH u Domu Oružanih snaga BiH u Sarajevu

Mart 2018.

- 6. 3. 2018. - susreo se s komandantom EUFOR-a u BiH generalmajorom Antonom Waldnerom
- 27. 3 - 29. 3. 2018. - boravio u posjeti Republici Srbiji

April 2018.

- 4. 4. 2018. - sastanak s članovima Potkomiteta za sigurnost i odbranu Evropskog parlamenta
- 5. 4. 2018. - prisustvovao obilježavanju 13. godišnjice 1. pješadijskog (gardijskog) puka Oružanih snaga BiH, Kasarna „Sinovi Posavine“ u Orašju
- 10. 4. 2018. - susreo se s novoimenovanim komandantom EUFOR-a u BiH generalmajorom Martinom Dorferom
- 15. 4. 2018. - prisustvovao obilježavanju 23. godišnjice 2. pješadijskog (rendžerskog) puka
- 18. 4. 2018. - prisustvovao 12. konferenciji Generalnog inspektorata i inspektora u komandama i jedinicama OSBiH
- 25. 4. 2018. - prisustvovao skupu upriličenom zbog Godišnje analize deminiranja za 2017. godinu u deminerskom radilištu Donje ledenice, općina Gradačac
- 26. 4. 2018. - susreo se s predstavnicima Visokih studija bezbjednosti i odbrane i polaznicima 7. klase na Vojnoj akademiji u Republici Srbiji

Maj 2018.

- 11. 5. 2018. - prisustvovao ceremoniji obilježavanja 13. godišnjice 3. pješadijskog puka Oružanih snaga BiH u Kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci
- 18. 5. 2018. - posjetio Zajednički štab Oružanih snaga BiH

Juni 2018.

- 4. 6. 2018. - prisustvovao ceremoniji svečanog ispraćaja osme rotacije Pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH i jedinica vojne policije BH CON-RMS-FPU-008 i BH CON-RMS-NP-002 u Operaciju podrške miru RMS
- 28. 6. 2018. - parlamentarni vojni povjerenik prisustvovao obilježavanju krsne slave Vojske Republike Srpske i trećeg pješadijskog (Republika Srpska) puka. Obilježavanje je upriličeno u Mrkonjić-Gradu, u Manastiru „Medna“

Juli 2018.

- 9. 7. 2018. - prisustvovao radionici pod nazivom „Iskustva i unapređenje izrade informacija o primjeni OSCE-ovog Kodeksa ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti BiH“ , u organizaciji Misije OSCE-a u BiH i Ministarstva vanjskih poslova BiH

- 10. 7. 2018. - prisustvovao ceremoniji dočeka Pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH iz Mirovne misije „Odlučna podrška“ u Islamskoj Republici Afganistan

Septembar 2018.

- 12. 9. 2018. - vojni povjerenik boravio u nenajavljenoj posjeti kasarni u Rudom
- 17. 9. 2018. - primio u nastupnu posjetu vojnog atašea Savezne Republike Njemačke u BiH pukovnika Kai-Uwea Napela
- 20. 9. 2018. - boravio u nenajavljenoj posjeti Kasarni „Miloš Obilić“ na Palama
- 25. 9. 2018. - ispraćaj grčkog vojnog atašea i prijem novog vojnog atašea
- 26. 9. 2018. - boravio u nenajavljenoj posjeti Glavnoj logističkoj bazi Butile

Oktober 2018.

- 5. 10. 2018. - parlamentarni vojni povjerenik prisustvovao polaganju zakletve XX klase profesionalnih vojnih lica u Centru za osnovnu obuku u Pazariću
- 15. 10. 2018. - vojni povjerenik primio je u radnu posjetu komandanta EUFOR-a Martina Dorfera sa saradnicima
- 17. 10. 2018. - primio u radnu posjetu predstavnik ženevskog DCAF-a Teodoru Fuor i Darka Stančića
- 18. 10. 2018. - vojni povjerenik boravio u nenajavljenoj posjeti Kasarni „Mato Lučić Maturica“ u Kiseljaku
- 27. 10 - 31. 10. 2018. - učestvovao na 10. međunarodnoj konferenciji ombudsmena za oružane snage u Johaneshburgu

Novembar 2018.

- 9. 11. 2018. - parlamentarni vojni povjerenik prisustvovao ceremoniji uručenja certifikata predstavnika deklariranih jedinica OSBiH (ocjenjivanje NEL-2-NATO) učesnicima međunarodnih vojnih vježbi i takmičenja (Cambrian patrol 2018 – Admiral pitka CHALLENGE)
- 13. 11. 2018. - boravio u nenajavljenoj posjeti Kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci
- 22. 11. 2018. - vojni povjerenik učestvovao na strateškom vojno-političkom seminaru koji su organizirale Oružane snage BiH u saradnji s Misijom OSCE-a
- 28. 11. 2018. – prisustvovao 11. preglednoj konferenciji OSCE-a i UN-a o sigurnosnim obavezama BiH
- 29. i 30. 11. 2018. prisustvovao svečanostima povodom obilježavanja Dana Oružanih snaga BiH

Decembar 2018.

- 4. 12. 2018. - vojni povjerenik prisustvovao ceremoniji povodom završetka obuke, polaganja zakletve i promocije pete generacije oficira u Oružanim snagama BiH

- 14. 12. 2018. - prisustvovao ispraćaju 9. rotacije pješadijske jedinice i 3. rotacije vojne policije u operaciju podrške miru
- 21. 12. 2018. - prisustvovao ceremoniji završetka osnovne obuke 21. klase kandidata za prijem u profesionalnu vojnu službu OSBiH
- 24. 12. 2018. - parlamentarni vojni povjerenik boravio u najavljenoj posjeti Brigadi zračnih snaga i protivzračne odbrane u Banjoj Luci

